

ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI

ÜNİTE: 3

1. NEREDEN NEREYE?

İnsanların yaşadığı bölgelerdeki etmenler, ekonomik faaliyetleri doğrudan etkilemektedir.

a. Coğrafi Etmenler

Yeryüzü şekilleri, arazi yapısı, iklim koşulları gibi coğrafi etmenler, ekonomik faaliyetlerin kurulmasında ve şekillenmesinde etkilidir.

Örneğin düz, geniş ve verimli ovalar tarıma elverişliyi, yüksek ve dağlık alanlardaki gür otlaklar hayvancılığın gelişmesine yol açar. Aynı anda farklı bölgelerde farklı iklimlerin görülmesi, tarım, sanayi, sosyo – kültürel ve sportif faaliyetlerde çeşitliliği sağlar.

b. Doğal Kaynaklar

Nüfusun hızla arttığı günümüzde, doğal kaynakların verimli kullanımı çok önemlidir. Yeraltı ve yerüstü kaynakları birçok ekonomik faaliyet alanında ham madde olarak kullanılmaktadır.

Zonguldak çevresindeki taşkömürü yatakları, enerji kaynağı olarak kullanılarak o bölgede demir – çelik endüstrisinin gelişmesini sağlamıştır. Arazi yapısı ve iklim koşulları nedeniyle hızlı akan çok sayıda akarsunun varlığı, Türkiye'nin hidroelektrik potansiyelini artırmıştır.

c. Teknolojik Gelişmeler

Son yüzyılda bilimsel buluşların hızla artması teknolojik gelişmeyi de beraberinde getirmiştir. Makina kullanımının artması sanayide seri üretime yol açmıştır. Elektrik – elektronik, uçuş ve yazılım teknolojisinin gelişmesi birçok kişi ve kuruluşa yeni iş olanakları sağlamıştır.

ç. İhtiyaç ve İstekler

Son yıllarda özellikle kentlerde nüfusun hızla artmasına paralel olarak yiyecek giyecek ihtiyacı artmış, ulaşım da sorunlar yaşamıştır.

Örneğin yiyecek açığının kapatılması için, dar alanlarda yüksek teknoloji kullanılarak tarımsal verimi artırılmıştır (Seracılık)

d. Devletin Katkısı

Devlet, ekonomik faaliyetlerin koordinasyonunda önemli etkiye sahiptir. Kamu hizmetlerinde çalışan personelin (öğretmen, polis, doktor vb) atamalarında ve sayısında belirleyicidir. Ayrıca teknolojik araştırmalarda, geri kalmış bölgelerdeki yatırımları teşvik eder.

2. KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR

Orta Kuşak'ta yer alan ülkemizde dört mevsim belirgin olarak yaşanır. Verimli topraklar ve farklı iklim özellikleri ürün çeşitliliğinin artmasına yol açmıştır.

TOPRAKLARIMIZ

Topraklarımız da ülkemizin önemli doğal kaynakları arasında yer alır. Nüfusumuzun büyük bir kısmı geçimini topraktan sağlamaktadır. Bu nedenle topraklarımızın Türkiye ekonomisinde de önemli yeri vardır.

Ülkemizin sahip olduğu iklim koşulları ve verimli toprak arazileri, çok çeşitli ürün yetiştirilmesine imkân verir. Bu nedenle ülkemiz tarım ürünleri üretiminde Dünya'da önde gelen ülkeler arasında yer alır.

Ülkemizde yetiştirilen tarım ürünlerinin en başında tahıllar yer alır. Tahıl tarımının en önemli ürünleri buğday, arpa ve mısırdır. Tahıl tarımı özellikle İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde yapılmaktadır.

TAHİL BİTKİLERİ

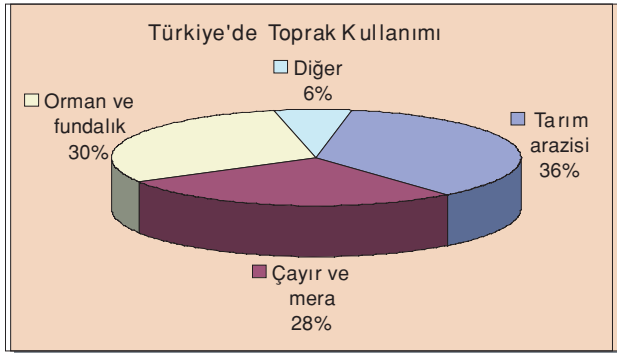
Buğday: Ülkemizin temel besin kaynağıdır. Ülkemizin doğu Karadeniz kıyıları ve yüksek yerler dışında hemen hemen her yerde yetiştirilir. Başta İç Anadolu bölgesi olmak üzere Marmara ve Akdeniz bölgelerimiz yurdumuzun en önemli buğday üretim alanlarıdır.

Arpa: En çok İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Ege bölgesinde yetiştirilir. Buğdaya göre soğuğa ve sıcağa daha dayanıklıdır. Ayrıca bira hammaddesi ve hayvan yemi olarak da kullanılır.

Mısır: Doğu Karadeniz'in temel besin maddesidir. Karadeniz dışında Akdeniz, Marmara ve Ege kıyılarında yetiştirilmektedir.

Pirinç: Akarsu kenarlarında ve sulak ovalarda yetiştirilen, bol su isteyen çeltik bitkisinin tohumlarından elde edilmektedir. Orta ve Batı Karadeniz bölgesi ile Marmara'daki Meriç ovası yurdumuzdaki en önemli pirinç üretim alanlarıdır.

Ülkemizde, çeşitli sanayi kollarına ham madde sağlamak amacıyla da değişik bitkiler yetiştirilmektedir. Sanayi bitkileri özellikle gıda, dokuma, kâğıt, ilaç, kimya gibi bazı sanayi kollarında hammadde olarak kullanılmaktadır. Sanayi bitkileri ülkemizde tarıma dayalı sanayinin gelişmesini sağlamıştır ve bu ürünler tarıma dayalı sanayi ürünlerinin ihracatında da önemli paya sahiptir.

SANAYİ BİTKİLERİ

Pamuk: Dokuma sanayinin hammaddesidir. Ege'de Gediz, K. Menderes ve B. Menderes ovaları ile Akdeniz'de Çukurova önemli üretim alanlarıdır. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ise GAP ile sulama olanaklarının geliştirilmesi sonucu pamuk üretiminde ilerleme sağlanmıştır.

Tütün: Ülkemizde Ege Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerimizde üretimi sağlanmaktadır. Ülkemizde yetiştirilen tütünler yüksek kalitede olduğundan yurtdışına önemli ölçüde ihraç edilmektedir. Bunun sonucunda ekonomimizde de oldukça önemli bir paya sahiptir.

Şeker Pancarı: Şeker sanayinin hammaddesidir. En çok İç Anadolu'da olmak üzere ülkemiz büyük bir çoğunluğunda yetiştirilmektedir.

Çay: Sıcaklık ve oldukça yüksek yağış ister. Bunun yanında kireçsiz topraklarda uygun yetişme şartları içindedir. Bu bakımdan ülkemizde sadece Doğu Karadeniz bölümünün kıyı kesiminde yetiştirilir.

Ayçiçeği: Ülkemizde başta Trakya bölümünü olmak üzere Marmara bölgesinde yetiştirilmektedir. Bunun yanında Doğu Karadeniz dışında Karadeniz bölgesi ve İç Anadolu Bölgesinde yetiştirilmektedir. Tohumundan yağ elde edilir.

Zeytin: Akdeniz ikliminin tipik bitkisidir. Ülkemizde Akdeniz, Ege, Marmara bölgelerinin kıyıları ile Doğu Anadolu bölgesinin batısında yetiştirilmektedir. Zeytinyağı ve sofralık zeytin olarak tüketilir.

Topraklarımızda üretilen bu tarım ürünlerinin bir kısmı da yurtdışına satılarak ülke ekonomisine katkı sağlar. Fakat erozyon nedeniyle hayati öneme sahip ülke topraklarımızın verimliliği düşmekte, tarım arazilerinden alınan ürün giderek azalmaktadır. Bu nedenle erozyonu önlemek için;

- Bilinçsiz ve yanlış üretim biçimleri önlenmeli,
- Çayır, mera ve orman alanları korunmalı,
- Tarıma uygun olmayan alanlarda tarımdan kaçınılmalı,
- Su kaynakları korunmalıdır.

Arıcılık

* Bal ve balmumu elde etmek için arı besleme faaliyetine arıcılık denir.

* Türkiye'nin iklimi, bitki örtüsünün çeşitliliği, üstün nitelikli arı türleriyle arıcılığa elverişlidir.

* Türkiye'nin her bölgesinde arıcılık yapılır. En fazla Ege Bölgesi'nde üretilir.

Ülkemizde tarımı destekleyen kuruluşlar

- Tarım İşleri Genel Müdürlüğü
- Tarım Kredi Kooperatifleri
- Devlet Su İşleri
- Toprak Mahsülleri Ofisi
- Ziraat Bankası

3. YER ALTINDA YERYÜZÜ ZENGİNLİĞİNE

MADENLERİMİZ

Yerkabuğunun farklı derinliklerinden çıkarılan, ekonomik değer taşıyan mineral ve elementlere maden denir. Genellikle madenler çıkarıldıkları yerlerde işlenir ve satışa uygun hale getirilir.

Dünya'da bugün bulunan 50 çeşit madenden 29'u ülkemizde bulunmaktadır. Türkiye'de madenler ile ilgili araştırmaları MTA (Maden Teknik Arama Enstitüsü) yapmaktadır. Ülkemiz madenlerinin işletilmesi ise Cumhuriyetimizin ilk yıllarında kurulan Etibank'a aittir.

Madenler ülkemiz için sadece bir yeraltı zenginliği değil aynı zamanda ekonomik faaliyetlerinde gelişmesinde etkisi olan doğal kaynaklarımızdandır. Özellikle sanayi sektörünün gelişiminde hammadde olarak katkısı vardır. Madenler sanayide işlendikten sonra makineler, metal eşyalar, elektrikli eşyalar haline gelir.

Bir madenin işletmeye açılması için gerekli koşullar:

- * Kayaçların içindeki saf maden miktarının (tenör) fazla olması
- * Yer altındaki toplam maden miktarının (rezerv) fazla olması
- * Ulaşım olanaklarının gelişmiş olması
- * Gerekli teknoloji ve sermayenin olması

Ülkemizdeki başlıca madenler:

Demir: En önemli demir madeni yatakları Divriği, Hekimhan, Hasaңelebi (Sivas-Malatya) ile Mansurlu, Karamadaı (Adana-Kahraman Maraş) 'dır.

Bakır: Günümüzde elektrik-elektronik sanayinde yoğun şekilde kullanılmaktadır. Önemli bakır yatakları Küre (Kastamonu) ve Murgul (Artvin)'dur.

Krom: Çeliğın sertleştirilmesinde ve paslanmaz çelik üretiminde kullanılır. Dünya'da krom yatakları bakımından önde gelen ülkeler arasında yer alırız. En önemli krom yatakları Fethiye-Marmaris, Bursa-Eskişehir, Guleman-Elazığ Kayseri-İçel ile İskenderun-Kahraman Maraş arasında kalan yerlerdir.

Bor: Bor madenleri Dünya'da sadece birkaç ülkede bulunmaktadır. Ülkemiz ise Dünya'da en çok bor madenine sahip bir ülkedir. Dünya bor madenlerinin yaklaşık %60'ı ülkemizde bulunur. Özellikle jet ve roket yakıtlarında kullanılması önemini daha da artırmaktadır. Cam, kimya ve kâğıt sanayinde kullanılır. Ülkemizde en çok Ege ve Marmara bölgelerinde bulunur.

Kükürt: Kimya, lastik ve boya sanayinde kullanılmaktadır. Ayrıca tarım sektöründe istenmeyen bakterilere karşı ürünleri korumada kullanılır. Ülkemizde kükürt çıkarılan tek yer Keçiborlu (Isparta)'dır. Fakat son yıllarda buradaki üretim durdurulmuştur.

Boksit: Boksit madenininin işlenmesiyle alüminyum elde edilir. Alüminyum, elektrik – elektronik sanayi, izolasyon malzemelerinin yapımında, inşaat sektöründe, konserve, ambalaj ve otomotiv sanayiinde kullanılır. Türkiye'de Akseki, Seydişehir çevresinde bulunur ve Seydişehir'de işlenir.

Zımpara taşı: Ahşap ve metal yüzeylerin parlatılmasında kullanılan sert bir madendir. Başlıca zımpara taşı yatakları Yatağın (Muğla), İzmir, Aydın ve Denizli çevresinde bulunur.

Tuz: Deri, konserve, kimya vb. sanayi kollarında kullanılan tuz, ülkemizde oldukça yaygındır. Ülkemizde denizlerden, göllerden ve kaya tuzu yataklarından elde edilir.

En önemli göl tuzu yatağı Tuz Gölü'dür. En büyük deniz tuzlası ise İzmir Çamaltı Tuzlası'dır. Başlıca kayatuzu yakatlarımız Çankırı, Kırşehir, Nevşehir, Yozgat, Erzurum, Kağızman (Kars) ve Ağrı yöreleridir.

Mermer: Türkiye Dünya'nın önde gelen mermer üreticilerindendir. Afyon, Denizli, Marmara Adası, Balıkesir, Bursa, Bilecik başlıca mermer yataklarının bulunduğu alanlardır.

Ülkemizdeki diğer önemli maden kaynakları manganez, antimon, civa, volfram, fosfat, asbest, kurşun ve çinkodur.

4. ENERJİ KAYNAKLARI BİZE EMANET

Enerji kaynakları yenilenemeyen ve yenilenebilir enerji kaynakları olmak üzere ikiye ayrılır. Yenilenemeyen enerji kaynakları; taş kömürü, linyit, petrol, doğal gaz gibi fosil yakıtlardır. Bu kaynaklar doğada sınırlı bulunan ve tüketildiğinde tekrar yerine konulamayan kaynaklardır. Yenilenebilir enerji kaynakları ise; rüzgâr, hidrolik, jeotermal ve güneş enerjisi ön sıralarda yer almaktadır.

Ülkemizde enerji ihtiyacının büyük bir kısmı fosil yakıtlardan karşılanmaktadır. Fosil yakıtlar yenilenemeyen enerji kaynakları olmasıyla birlikte ülkemizde yeterli oranda bulunmadığı için dış ülkelere satın alınmakta ve bu durum ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemektedir. Bunların yanında fosil yakıtlar büyük ölçüde çevre kirliliğine yol açar. Yakılmaları sırasında havaya yüksek oranda zehirli gaz bırakırlar. Fosil yakıtların çevre ve insan sağlığı açısından yarattığı olumsuzluklar her geçen gün katlanarak artmaktadır.

Yenilenemeyen Enerji Kaynaklarımız

Taş kömürü: Taş kömürü ülkemizde tüketilen önemli bir enerji kaynağımızdır. Taş kömürü demir-çelik ve kimya sanayilerinin önemli ham maddesidir. Ülkemiz taş kömürü yatakları bakımından fazla zengin sayılmaz. Ülkemizdeki en önemli taş kömürü yatakları Zonguldak ve çevresinde bulunmaktadır.

Linyit: Ülkemizde rezervi en zengin olan enerji kaynağıdır. Hemen her bölgemizde az çok linyit yatakları bulunmaktadır. Çoğunlukla yakacak olarak ve termik santrallerde elektrik enerjisi üretiminde kullanılır. Ülkemizdeki en büyük linyit havzası Afşin-Elbistan'dadır. Linyitin enerji tüketimindeki payı hızla artmaktadır.

Petrol: Petrol, günümüzde oldukça önemli olan bir enerji kaynağıdır. Ayrıca kimya sanayinin ham maddesidir. Ancak Türkiye petrol rezervleri bakımından pek zengin değildir. Türkiye'nin önemli petrol yatakları Güneydoğu Anadolu'da bulunmaktadır. Ülkemizde üretilen petrol ihtiyacımızın % 20'sini karşılamaktadır. Bu nedenle ihtiyacımızın geri kalanını dış ülkelerden karşılamaktayız.

Doğal Gaz: Doğal gaz, geleceğe yönelik önemli bir enerji kaynağıdır. Ülkemizde az da olsa Trakya'da (Kırklareli, Babaeski, Lüleburgaz) çıkarılır. Ülkemizde son yıllarda büyük kentlerde doğalgaz kullanımı artmıştır. Genellikle yakıt olarak kullanılan doğal gaz, ayrıca petro-kimya sanayinin önemli bir hammaddesidir.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarımız

Yenilenebilir enerji kaynakları tükenmeyen, çevre kirliliğine yol açmayan, temiz, ucuz enerji kaynaklarıdır. Ülkemiz yenilenebilir enerji kaynakları bakımından oldukça şanslı durumdadır. Ülkemizde özellikle jeotermal enerji, hidrolik enerji ve rüzgâr enerjisi potansiyeli oldukça yüksektir. Bu nedenle enerji elde etmede, fosil yakıt kullanımından bu tükenmeyen, temiz ve ucuz olan yenilenebilir enerji kaynaklarına geçilmelidir.

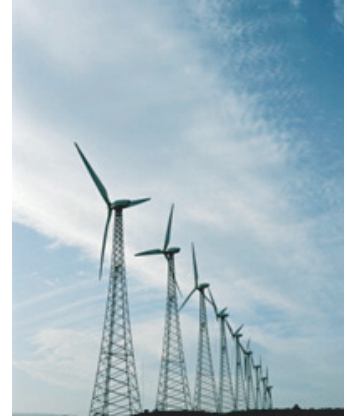
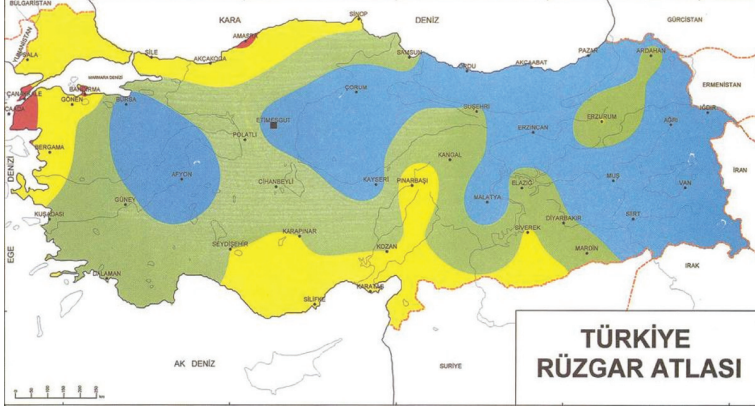
Jeotermal Enerji: Yeraltındaki sıcak su veya su buharından elde edilen enerjidir. Yüksek sıcaklıktaki su buharı, elektrik enerjisi üretimi için oldukça elverişlidir. Ülkemiz geç tektonik kuşakta yer aldığından, faylı, kırıklı bir arazi yapısına sahip olduğundan jeotermal enerji bakımından zengindir ve jeotermal enerji kullanımında Dünyada beşinci sıradadır. Özellikle Ege ve Marmara bölgeleri rezerv bakımından zengindir. Ülkemizde jeotermal enerjiyi elektrik enerjisine dönüştüren ilk santral, Denizli-Sarayköy'de kurulmuştur. Jeotermal enerjiden sadece elektrik üretimi için yararlanmamaktayız. Aynı zamanda konutların ve seraların ısıtılmasında, dokuma sanayinde, termal turizm-tedavi ve kültür balıkçılığında kullanılmaktadır.

Hidrolik Enerji: Hidrolik enerji, elektrik enerjisi üretiminde büyük önem taşımaktadır. Hidrolik enerji kaynağı sudur. Bu nedenle hidroelektrik santraller bir su kaynağı üzerinde olmak zorundadır. Hidroelektrik santraller akan suyun gücünü elektriğe dönüştürürler. Özellikle Doğu Anadolu Bölgesi akarsularının yatak eğimleri fazla olduğundan, hidroelektrik potansiyeli en yüksek olan bölgemizdir. DSI'nin çabalarıyla kurulan 150'den fazla barajın 30'unda hidrolik santral vardır. Türkiye elektrik üretiminin % 45'lik bölümü hidroelektrik santrallerden karşılanmaktadır.

Rüzgâr Enerjisi: Enerji üretiminde rüzgâr gücünden de yararlanılır. Ülkemiz rüzgâr enerjisi bakımından oldukça şanslı bir ülkedir. Özellikle Ege ve Marmara kıyılarımız yüksek rüzgâr enerjisine sahiptir. Fakat rüzgâr enerjisi bakımından yüksek potansiyele sahip olmamıza rağmen elektrik enerjimizin oldukça az bir kısmını bu yolla üretmekteyiz.

Güneş Enerjisi: Güneş enerjisi, güneşten gelen ve yeryüzünde ısı etkisi yaratan yenilenebilir bir enerjidir. Ülkemiz Güneş enerjisinden yararlanmak için gerekli iklim koşullarına sahiptir. Akdeniz ve Ege bölgeleri ile İç ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde Güneş enerjisi değerlendirilmektedir. Ülkemizde güneş enerjisi yaygın olarak evlerin sıcak su gereksiniminin karşılanmasında kullanılmaktadır.

5. AYRAN İÇELİM

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

Hayvancılık: Ekonomik değeri olan hayvanların üretilip, beslenmesi ve pazarlanması işlerine denir.

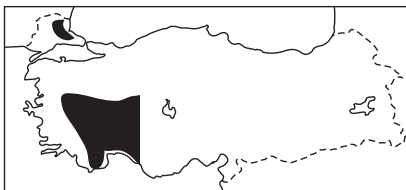
TÜRKİYE'DE BESLENEN BAŞLICA HAYVANLAR

Büyükbaş Hayvancılık

* Manda, sığır, deve, at, eşek gibi hayvanlar bu gruba girer. Ülkemizde en çok sığır yetiştirilir.

Sığır

* Yurdumuzda en çok Doğu Anadolu Bölgesi'nin yazları serin, Türkiye'de büyükbaş hayvancılığın da bol ve gür otlarla kaplı Erzurum-Kars Bölümü'nde ve Karadeniz kıyılarında yetiştirilir.

Küçükbaş hayvancılığın dağılışı

Küçükbaş Hayvancılık

* Türkiye'de en çok yapılan hayvancılıktır. Bu gruba giren hayvanlar koyun, kıl keçisi ve tiftik keçisidir.

Kümes Hayvancılığı

- * Tavuk, horoz, kaz, ördek, hindi gibi hayvanlardır.
- * En çok Güney Marmara, Ege Bölgesi, Orta ve Batı Karadeniz bölümlerinde yetiştirilir.

İpek Böcekçiliği

- * İpek böceği, doğal ipek elde etmek için yetiştirilen ve dut yaprağı ile beslenen hayvandır.
- * Türkiye'de Bursa başta olmak üzere İstanbul, Balıkesir, Bilecik, Denizli, Elazığ, Ankara, Antalya, Amasya ve Diyarbakır'da ipek böcekçiliği yapılmaktadır.

Balıkçılık

- * Yurdumuzun üç tarafı denizlerle çevrili olmasına rağmen balıkçılık yeteri kadar gelişmemiştir.
- * Türkiye'de tutulan balığın denizlerimize göre dağılımı şöyledir; Karadeniz %85, Marmara denizi %10, Ege denizi %3 ve Akdeniz %2 dir.

6. HAYAT VEREN PROJE

Yurdumuzun en çok su taşıyan akarsularından olan Fırat nehri bu bölümden geçer. Fırat nehri Gazi Antep ve Şanlı Urfa plâtoalarını bu uçtan bir uca derin vadilerle yarmıştır. Bu nedenle nehirden ancak barajlar yaparak yararlanmak olanaklıdır. Bunu gerçekleştirmek için devletimiz, yurdumuzun ve dünyanın en büyük bölge kalkınma projelerinden olan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)'ni uygulamayı koymuştur. Bu proje kapsamında Atatürk Barajı'nı inşa etmiş böylece Fırat nehrinden sulamada da yararlanılmaya başlanmıştır.

7. VERGİM BANA DÖNÜYOR

Vergi, kamu hizmetlerinin maliyetini karşılamak için karşılıksız alınan bir kaynaktır. Her kamu hizmetinin bir vergisi vardır. Sanayileşmiş, gelişmiş toplumlarda devletin aldığı vergi ekonomi için çok önemli bir yer tutar. Ülkemizde de aldığımız her kamu hizmeti karşılığında vergi öderiz. Bu durum devletin temel görevi olan hizmetlerin, devamlılığı açısından çok önemlidir. Aldığımız hizmetin karşılığında ödediğimiz vergi tekrar bize döner. Böylelikle çark tamamlanmış olur. Bu çarkın dönmesi için vergi ödemeliyiz. Örneğin, kullandığımız elektrik, su veya eğitim gibi hizmetlerden vergi alınmaktadır. Biz, bu hizmetlerin daha sağlıklı ve kaliteli olması için vergimizi ödemeliyiz.

Ülkemizde çeşitli hizmetlere ait vergi çeşitleri vardır. Emlak vergisi, taşıt vergisi, gelir vergisi gibi çok çeşitli vergi türleri vardır. Bu vergi türleri yapılan hizmetin durumuna göre farklı oranlarda alınmaktadır.

Bazen vergi, her zaman devletin kasasına doğrudan gelir getirmek için değil bazı özel amaçlar için de toplanabilir. Örneğin, yerli üreticiyi korumak için, ithal ürünlerin ülkemize girişlerinde daha fazla vergi alınır. Daha başka, çevrenin korunması amacıyla fabrika sahiplerine ağır çevre vergileri öngörülmüştür. Bu ve buna benzer kamu hizmeti olmadan da devlet vergi toplayabilir.

8. ORMANDAKİ VARLIK

Ülkemizin diğer doğal kaynaklarından olduğu gibi ormanlarımızdan da birçok şekilde yararlanılmaktadır.

Ormanların ekonomik yararları yanında çok daha önemli olan çevreyle ilgili faydaları, tartışılmaz öneme sahiptir. Ormanların sağladığı en önemli yararları şunlardır:

- İklim üzerinde olumlu etki yapar.
- Hava kirliliğini azaltır.
- Erozyonu önler.
- Yakacak ihtiyacını karşılar.
- Kâğıt ve kereste üretiminde hammadde sağlar.

• İnşaat sanayi ve mobilyacılık alanlarında kullanılır.

- Geçim kaynağı olarak iş imkânı sağlar.
- Eğlenme, dinlenme ve diğer boş zamanları değerlendirme imkânı sağlar.

Ormanlarımız ayrıca ekonomik olarak da gelir getiren doğal kaynağımızdır. Artan nüfus ve ekonomik gelişmeler ile birlikte orman ürünlerine olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Ormanlardan doğrudan ve dolaylı olarak yararlanırız. Doğrudan yararlanmada kereste ve odun ihtiyacının yanında sanayide ağaç hammaddesi olarak kullanırız. Kâğıt sanayinin hammaddesi de odundur. Kereste ise mobilya ve inşaat sektöründe kullanılmaktadır. Ayrıca telefon ve telgraf direkleri, maden direkleri, demiryollarındaki ray direkleri de ormanlardan yararlanılarak elde edilir. Bunun yanında ayrıca ormanlarımızdan reçine ve sığla yağı başta olmak üzere çıra, kozalak, çam fıstığı, meyce, çiçek, tohum gibi orman yan ürünlerini ilaç, gıda, boya, kozmetik, maden ve deri sanayinde kullanılmaktadır. Ayrıca sığla yağı ve palamut ihraç ettiğimiz orman yan ürünleri arasında yer alır.

Son yılların ihracat verilerine baktığımızda orman ve orman yan ürünlerinde ihracat oranımız giderek artmaktadır.

ORMANLARIMIZ

* Türkiye’de ormanlar iklim şartlarına bağlı olarak kıyı bölgelerimizde toplanmıştır.

* Yarı kurak iklim özelliklerinden olan bölgelerde orman alanları daralmıştır.

Karadeniz dağlarından bir görünüm.

Bölge	Yüzde%
Karadeniz	27
Akdeniz	22
Ege	17
Marmara	13
Doğu Anadolu	10
İç Anadolu	8
Güneydoğu Anadolu	3

AKARSU, GÖL VE DENİZLERİMİZ

Ülkemizdeki su kaynaklarını akarsu, göl ve denizlerimiz oluşturur. Coğrafi konumumuz, iklim ve yer şekillerinin etkisi ile yurdumuz zengin deniz, göl ve akarsu potansiyellerine sahiptir.

Türkiye özellikle Doğu ve Güneydoğu'daki komşularına göre zengin akarsu kaynaklarına sahiptir. Bu kaynaklardan çeşitli şekilde yararlanılır. Özellikle enerji üretimi, sulama ve içme suyu sağlama bakımından akarsularımız büyük öneme sahiptir. Ayrıca akış hızları fazla olan akarsularımız üzerinde su sporları yapılmaktadır.

Ülkemizin elektrik ihtiyacının önemli bir kısmı akarsularımız üzerindeki barajlardan elde edilir. Türkiye hidroelektrik potansiyeli bakımından Dünyada 3. sırada yer almaktadır. Başlıca barajlarımız:

- Fırat üzerinde: Atatürk, Keban, Karakaya
- Dicle üzerinde: Devegeçedi, Kralkızı
- Kızilirmak üzerinde: Hirfanlı, Kesikköprü, Kapulukaya, Altinkaya
- Yeşilirmak üzerinde: Almus, Hasan Uğurlu, Suat Uğurlu
- Gediz üzerinde: Demirköprü
- Büyük Menderes üzerinde: Adıgüzel, Kemer
- Seyhan üzerinde: Seyhan
- Ceyhan üzerinde: Aslantaş barajlarıdır.

Türkiye'de akarsular dar ve derin vadilerde akar

Akarsularımızın yanında ülkemiz çok zengin olmasa da önemli bir takım göllere de sahiptir. Balıkçılık, göllerimizde yapılan en önemli faaliyettir. Birçok gölümüzde yaygın olarak balıkçılık yapılmaktadır. Balıkçılık dışında göllerimizden tuz elde ederek de yararlanmaktayız. Özellikle İç Anadolu Bölgesinde yer alan ve ülkemizin ikinci büyük gölü olan Tuz gölü ülkemizin en büyük tuz kaynağıdır.

Ülkemizde yüzölçümü en büyük olan göl Van Gölüdür. Derinliği en fazla olan göl ise Çıldır Gölü'dür. Beyşehir Gölü ise ülkemizin en büyük tatlı su gölüdür, ayrıca bu göl ülkemizin en büyük üçüncü gölü olmaktadır.

Tuz gölünün uzaydan bir görünümü. Koyu renkli gözüken ise Hirfanlı barajı. Bu resimden Tuz gölünün ne kadar sığ bir göl olduğunu görebiliriz. (Kaynak: www.cmpe.boun.edu.tr) 28.03.07

Çıldır Gölü/ ARDAHAN

Van Gölü kenarından bir görünüm.

Türkiye üç tarafı denizlerle kaplı bir ülkedir. Etrafı Akdeniz, Ege Denizi, Marmara Denizi ve Karadenizle çevrili bir yarımada durumundadır.

Denizlerimizin varlığı ülkemizin iklimini, nüfus dağışını, ulaşım özelliklerini, dış ülkelerle olan ilişkisini ve ticaretini ve ülke ekonomisini önemli ölçüde etkilemektedir.

Denizlerimizde de göllerimizde olduğu gibi balıkçılık yapılmaktadır. Özellikle Karadeniz bölgemizde balıkçılık önemli bir ekonomik faaliyettir. Fakat denizlerimizde balık avlama dışında balık üretimi de yapılmaktadır. Kıyılara yakın sığ alanlarda balık çiftlikleri kurulmakta ve bu çiftliklerde çok çeşitli balıklar üretilmektedir. Yetiştirilen bu balıklar dış ülkelere ihraç edilmekte böylelikle ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Yine göllerimizden elde ettiğimiz gibi denizlerimizden de tuz elde etmekteyiz.

Deniz varlığımız turizmin gelişmesinde de oldukça önemli rol oynar. Eşsiz güzellikteki koylarımız ve plajlarımızın yanı sıra ülkemizin sahip olduğu uygun iklim koşulları ülkemizi turizm cennetine dönüştürmüştür. Denizlerimiz ekonomik

faaliyetler içinde en fazla turizme katkıda bulunmaktadır. Ege ve Akdeniz sahillerimize özellikle yaz aylarında yurtdışından önemli sayıda turist ülkemize gelmektedir.

Turizmin daha başka olumlu etkileri de vardır. Bunların en başında ülkeye döviz (yabancı para) girişi sağlar. Bunun yanında o yerdeki diğer mesleklerin de gelişmesini sağlar ve istihdam yaratır. En önemli etkisi ise kültürler arası etkileşimi sağlar. Ayrıca turizmin gelişmesiyle ulaşım, haberleşme gibi hizmetler de gelişmektedir.

9. ÇAYIN HİKAYESİ

Çay ilk olarak tıbbi nedenlerle içilmiş. Çinliler ve çayı onlardan 16. yüzyılın sonuna doğru aldıkları söylenen Japonlar, kendi dini ve milli adetlerine uygun bir çay içme töresi geliştirdi. Çay Avrupa'da 17. yüzyıldan beri keyif maddesi olarak içildi. Türkiye'de çay yetiştirme konusunda ilk girişimin Tanzimat devrinde 1888 yılında yapıldığı, dönemin yazılı belgelerinden anlaşılıyor. Fakat bu konuda en önemli girişimi 1924 yılının Tarım Genel Müdürü Zihni Derin gerçekleştirdi. Bu konuyla ilgili Rize'de "Çay Araştırma Enstitüsü" kuruldu. Çay tarımının yaygınlaşması sonucu, ilk çay fabrikası 1947 yılında Rize'de açıldı.

DÜNYADA ÇAY TÜKETİMİ

Dünya üzerinde çay bitkisi, kuzey yarımkürede yaklaşık 42 enlem derecesinden, güney yarımkürede 27 enlem derecesine kadar olan kuşak üzerinde yetiştiriliyor. Yağışın bol ve iklimin sıcak olduğu bölgelerde yetiştirilmesine rağmen dünyada çay üretiminin ekonomik olarak yapıldığı yerler sınırlıdır. Hindistan, Çin, Sri Lanka, Endonezya, Kenya ve Japonya çay bitkisinin yaygın olarak yetiştirildiği ve çay üretiminin yoğun olarak yapıldığı ülkelerdir. Başta bu ülkeler olmak üzere Türkiye ile birlikte 30'a yakın ülkede ekonomik düzeyde çay üretimi gerçekleştirilmektedir.

10. İZ BIRAKANLAR

Mesleğinde uzmanlaşmış ve işini seven kişiler yaptıkları işte başarılı olurlar. Kısa sürede, zamandan ve enerjiden tasarruf ederek kaliteli üretim yaparlar. Bu özelliklere sahip insanlara "nitelikli insan" denir. Bu kişiler çalışkan, yeniliklere açık, tecrübeli, eğitimli kişilerdir.

Bir ülkede nitelikli insanların varlığı o ülkenin ekonomik anlamda kalkınmasını sağlar. Nitelikli insan doğru iş seçimiyle olur. İnsanlar bir şeyler üretmek, rahat bir hayat yaşayabilmek için bir meslek seçip o meslekte uzmanlaşırlar. Meslek seçimi çok önemli ve zor bir iştir. Çünkü ilgi ve yeteneğimize uygun, sev-

Değişik meslek dalları

diğimiz bir mesleği seçtiğimiz taktirde o işte başarılı olup uzmanlaşabiliriz. Aksi halde sevmediğimiz, ilgimizi çekmeyen ve beklentilerimize karşılık vermeyen bir işle uğraştığımız zaman o meslekte çok başarılı olamayız ve kendimizi geliştiremeyiz. Ayrıca sevmediğimiz bir işi yapmak bizi mutsuz ve huzursuz eder. Hem kendimize hem de ülke ekonomisine sıkıntı vermiş oluruz. Bu nedenle kendimizi tanımalı, yeteneklerimiz doğrultusunda sevdiğimiz, ilgilendiğimiz mesleklere yönelmeliyiz. Böylelikle hem mutlu ve başarılı hem de ülke ekonomisine katkıda bulunan insanlar oluruz.

11. MESLEĞİMİZİ SEÇERKEN

İnsanlar mesleklerini seçerken ilgi ve yeteneklerini dikkate almalıdır.

Aşağıdaki sorulara cevap vererek ilgi ve yeteneklerinin neler olduğunu daha kolay öğrenebilirsin.

- Ben neler yapabilirim?
- Ben ne istiyorum?
- Ben neleri yapmaktan hoşlanırım?
- Ben nasıl biriyim?

Bu sorulara cevap verdikten sonra ilgi duyduğun mesleği veya meslekleri de tanıman gerekir. Bunun için de o mesleği seçen insanlarla ilgili olarak aşağıdaki soruları cevaplamalısın.

- Hangi işleri yaparlar?
- Çalışma koşulları nelerdir?
- Hangi eğitimden geçerler?
- Çalışma ortamları nasıldır?
- Hangi nitelikleri taşırlar?

Meslek seçiminde yeteneklerin kadar ilgilerin de önem taşır. Aşağıda başlıca ilgi alanlarını ve onlarla ilişkili meslekleri görüyorsun. Bu tabloya göre sana en uygun meslekler hangileridir?

İLGİ ALANI	MESLEK ALANLARI
Sayısal bilimlere ilgin varsa	Fizik, Kimya, Biyoloji, Diş Hekimliği, Mühendislik
Sosyal bilimlere ilgin varsa	Psikoloji, Sosyoloji, Sağlık İdaresi, Gazetecilik, Halkla İlişkiler, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Tarih, Arkeoloji
Canlılarla uğraşmaktan hoşlanıyorsan	Tıp, Diş Hekimliği, Hemşirelik, Veterinerlik, Ziraat Mühendisliği, Peyzaj Mimarlığı
Makineleri incelemeyi ve onarmayı seviyorsan	Bilgisayar Mühendisliği, Uçak Mühendisliği, Gemi Mühendisliği, Makine Mühendisliği, Tekstil Mühendisliği, Tarım Makineleri Mühendisliği
Okumaktan, inceleyip ve yazmaktan hoşlanıyorsan	Gazetecilik, Dil ve Edebiyat Bölümü, Kütüphanecilik, Tarih, Sinema, TV, Tiyatro
İnsanlara yardım etmekten hoşlanıyorsan	Tıp, Sosyal Hizmetler, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Zihinsel ve işitme Engelliler ve Üstün Zekâlılar Öğretmenliği, Hemşirelik
Ekonomi ve sosyal bilimlere ilgi duyuyorsan	Uluslararası İlişkiler, Bankacılık, Kamu Yöneticiliği, İşletmecilik, Sigortacılık

ÇÖZÜMLÜ TEST

13

1. Türkiye’de tarımın gelişmesi için öncülük eden kuruluşlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Ziraat Bankası
B) Toprak Mahsulleri Ofisi
C) Tarım Kredi Kooperatifleri
D) Etibank

2. Aşağıdakilerden hangisi, Türk köylüsünün, ürününü düşük fiyatlarla elden çıkarmasını önleme amacına yönelik değildir?

A) Köylüye düşük faizli kredi verilmesi
B) Gübre üretiminin yeterli düzeye ulaştırılması
C) Depolama tesislerinin ve konserve fabrikalarının artırılması
D) Bazı ürünlerin üretiminin planlamaya uygun olarak sınırlandırılması

3. Türkiye’de tahıl üretimi yıldan yıla dalgalanmalar göstermektedir.

Bu dalgalanmaların azalabilmesi için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

A) Çiftçiler desteklenmeli
B) Sulama sorunu çözülmeli
C) Gübre kullanımı yaygınlaştırılmalı
D) Islah edilmiş tohumlar kullanılmalı

4. Ülkemizin orman bakımından en zengin bölgesi Karadeniz Bölgesi’dir.

Bunda temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Akarsu rejiminin düzenli olması
B) Her mevsimin yağışlı geçmesi
C) Güneşlenme süresinin az olması
D) Dağların doğu-batı yönünde uzanması

5. Ülkemizin sahip olduğu doğal kaynaklar düşünüldüğünde dış ticaret açığını kapatabilmek için yatırımın artırılması gereken sektör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Madencilik B) Turizm
C) Ormancılık D) Hayvancılık

6. Bazı sanayi kollarının hammaddenin bulunduğu yerlerde kurulduğu görülür.

Aşağıdaki sanayi kollarından hangisi yukarıdaki tanıma uygun bir örnek oluşturur?

A) Petro – kimya B) Demir – çelik
C) Şeker D) Konserve

7. Doğal kaynaklar yok edildiği zaman yenilenmesi çok zordur. Bu nedenle, önemli bir doğal kaynak olan toprağı amaç dışı kullanmamalıyız.

Buna göre, yukarıdaki açıklamada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmak istenmiştir?

A) Verimli tarım topraklarının yerleşim merkezleri ve fabrikalara ayrılması
B) Toprakların büyük bölümünün nadasa ayrılması
C) Buğday yetiştirilebilecek toprakta pamuk yetiştirilmesi
D) Yeşil alan olarak ayrılan yerlerde tarım yapılması

8. Yeraltına sızan sular ısınarak yüzeye çıkar. Denizli Kızıldere’de kurulan santralden yararlanarak bu sulardan sera alanları ısıtılmaktadır.

Yukarıda sözü edilen enerji aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hidroelektrik B) Termik
C) Jeotermal D) Doğalgaz

9. Aşağıdaki kuruluşlardan hangisi ülkemizde turistik değerlerimizi korumak, tanıtmak ve gelişimini sağlamak amacıyla kurulmamıştır?

- A) Turizm Bakanlığı
B) Kültür Bakanlığı
C) Türkiye Turizm Kurumu
D) Denizcilik Bankası

10. I. Trabzon – Enerji

II. Adana – Tarım

III. Kocaeli – Sanayi

IV. Zonguldak – Sanayi

Yukarıda bazı illerimiz ve bu illerimizin Türkiye ekonomisine katkıları verilmiştir.

Verilen eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

11. I. İklim

II. Tabiat güzellikleri

III. Tarihi eserler

IV. Bitki örtüsü

Yukarıdakilerden hangisinin yurdumuzda turizmin gelişmesinde etkisi en azdır?

- A) I B) II C) III D) IV

12. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması Türkiye'de aşağıdaki dallardan hangisinin gelişmesinde katkılı olmamıştır?

- A) Balıkçılık B) Turizm
C) Yeraltı kaynakları D) Ticaret

1. D	3. B	5. B	7. A	9. D	11. D
2. B	4. B	6. C	8. C	10. A	12. C

Tarih:...../...../200..... • Doğru:..... • Yanlış: • Net:

ÇÖZÜMLÜ TESTİN ÇÖZÜMLERİ

- Etibank Türkiye'deki maden çalışmalarında etkinlik göstermektedir. **Yanıt: D**
- Gübre üretiminin yeterli düzeye ulaştırılması Türkiye'de tarımın geliştirilmesi açısından önemlidir. **Yanıt: B**
- Türkiye'de tarımın yeterli düzeye gelememesinin önemli nedenlerinden biri kuraklıktır. Bu nedenle tarım ürünlerinde yıldan yıla dalgalanmalar görülür. Sulama sorununun çözülmesi ile tarım olumsuz iklim koşullarından kurtarılabilir. **Yanıt: B**
- Karadeniz ikliminde her mevsim yağışlıdır. Nem ormanların yetişmesinde çok önemlidir. **Yanıt: B**
- Türkiye doğal güzellikleri, eşsiz plajları, ılıman iklimi, tarihi ve turistik mekanlarıyla pek çok turist çekebilecek bir kapasiteye sahiptir. Dış ticaret açığının kapatılabilmesi için turizm sektörüne yatırım yapılması gerekmektedir. **Yanıt: B**
- Şeker şekerpancarından üretilir. Şeker pancarı çabuk bozulan bir ürün olduğundan şeker fabrikaları şeker pancarının üretildiği yerlere yakın kurulmak zorundadır. **Yanıt: C**
- Verimli tarım alanlarının yerleşim merkezleri ve fabrikalara ayrılması toprağın amaç dışı kullanılmasıdır. **Yanıt: A**
- Yeraltına sızan suların ısınarak yüzeye çıkmasıyla elde edilen enerji jeotermal enerjidir. **Yanıt: C**
- Denizcilik Bankası turizmle ilgili bir kuruluş değildir. **Yanıt: D**
- Trabzon ilimizin enerji kaynağı olarak Türkiye ekonomisine katkısı yoktur. **Yanıt: A**
- Yurdumuzda turizmin gelişmesinde bitki örtüsünün önemin en azdır. **Yanıt: D**
- Yeraltı kaynaklarının varlığı bir bölgenin geçirdiği jeolojik evrelerle ve oluşum şekliyle ilgilidir. **Yanıt: C**

KONU TARAMA TESTİ 3 – 1

14

1. Aşağıda verilen madenler ve kullandıkları sanayi alanı ile ilgili eşleştirmelerin hangisi yanlıştır?

- A) Demir ③ Demir – Çelik sanayi
B) Bakır ③ Elektrik – Elektronik sanayi
C) Krom ③ Paslanmaz çelik sanayi
D) Kükürt ③ Cam sanayi

2. Ülkemizde topraklardan çeşitli şekillerde yararlanılmaktadır.

Aşağıdaki toprağı kullanım şekillerinden hangisi en büyük paya sahiptir?

- A) Ekili – dikili alanlar B) Orman alanı
C) Çayır ve meralar D) Nadas alanı

3. Ülkemizde gelişen ekonomik faaliyetler bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir.

Aşağıdakilerin hangisi bölgelerimizde farklı ekonomik faaliyetlerin gelişmesinin nedenlerinden biridir?

- A) Bölgelerin yüzölçümlerinin farklı olması
B) Bölgelerde çalışan nüfus miktarının farklı olması
C) Doğal kaynakların bölgelere göre farklı dağılımı
D) Bölgelerin bitki örtüsünün farklılık göstermesi

4. Aşağıda verilen maden ve çıkarıldığı yer eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Demir – Hekimhan
B) Bakır – Guleman
C) Krom – Fethiye
D) Kükürt – Keçiözümlü

5. Ülkemizde çok çeşitli tarım ürünleri yetiştirilmektedir.

Aşağıdakilerin hangisi bu çeşitliliğin temel nedenidir?

- A) Üç tarafının denizlerle çevrili olması
B) Yeraltı ve yerüstü suları bakımından zengin olması
C) Verimli topraklara sahip olması
D) Çeşitli iklim özelliklerine sahip olması

6. Aşağıdakilerin hangisinde bölgelerde yoğun olarak yetiştirilen ürün doğru olarak verilmiştir?

İç Anadolu	Marmara	Ege
A) Buğday	Ayçiçeği	Üzüm
B) Zeytin	Mısır	Pirinç
C) Ayçiçeği	Şekerpancarı	Tütün
D) Buğday	Tütün	Pamuk

7. Erozyon, toprağın üst tabakasının akarsu veya rüzgar ile taşınması, süpürülmesidir.

Aşağıdakilerin hangisi tarımı olumsuz yönde etkileyen erozyonu önlemek için yapılması gerekenlerden biri değildir?

- A) Çayır, mera ve ormanlar korunmalı
B) Topraklar sürekli sulanmalı
C) İnsanlar bilinçlendirilmeli
D) Ağaçlandırma yapılmalı

8. Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkedir.

Denizlerin varlığı aşağıdakilerin hangisi üzerinde etkili olmaz?

- A) İklim
B) Nüfus dağılışı
C) Akarsuların uzunlukları
D) Dış ticaret

9. Aşağıdakilerin hangisi bir ülkede turizmin gelişmesinin olumlu sonuçları arasında **yer almaz**?

- A) Ülkeyi döviz girişi sağlaması
- B) İstihdam yaratması
- C) Kültürlerarası etkileşim sağlaması
- D) Doğal kaynakların aşırı kullanımı

10. Aşağıdakilerin hangisi diğerlerinden farklı bir enerji kaynağıdır?

- A) Jeotermal
- B) Taşkömürü
- C) Petrol
- D) Doğalgaz

11. I. Büyük ölçüde çevre kirliliğine yol açar.
II. İnsan sağlığını olumsuz yönde etkiler.
III. Ucuz enerji kaynaklarıdır.

Yukarıda verilen bilgilerden hangileri yenilenemeyen enerji kaynaklarının özelliklerindendir?

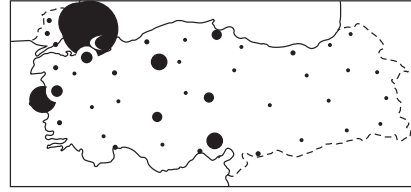
- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) Yalnız III

12. Jeotermal enerji yeraltındaki sıcak su ve buharından elde edilen enerjidir.

Jeotermal enerji potansiyeli yüksek olan bir bölge için aşağıdakilerin hangisi söylenir?

- A) Dağlık ve engebeli bir alandır.
- B) Yıllık ortalama yağış miktarı yüksektir.
- C) Akarsular dar ve derin vadilerde akar
- D) Faylı bir arazi yapısına sahiptir.

13.

Türkiye'de büyük sanayi tesislerinin dağılışı

Ülkemizde endüstri faaliyetlerinin dağılışı aşağıda verilen etmenlerden hangilerinin etkisi daha fazladır?

- A) Hammadde - Sermaye
- B) Ulaşım - İklim
- C) Enerji - Su koşulları
- D) İş gücü - Pazarlama

14. Çeşitli alanlarda gözlemlerde bulunan bir kişi;

- * Erzurum-Kars Bölümü'nde büyükbaş hayvan eti tüketimi
- * Orta Fırat Bölümü'nde koyun eti tüketimi
- * Adana Bölümü'nde keçi eti tüketiminin daha yaygın olduğunu görmüştür.

Bu verilerden aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşılabilir?

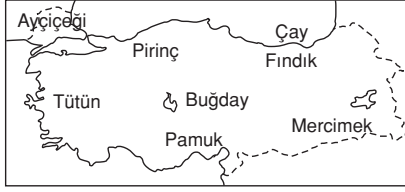
- A) Bölgeler arasında farklı hayvansal ürünlere yönelme vardır.
- B) Hayvansal üretim bu alanlarda yeterli değildir.
- C) Doğal şartlar hayvansal üretim ve tüketim üzerinde etkilidir.
- D) Bakımı kolay olduğu için küçükbaş hayvan üretimi daha fazladır.

15. Ülkemizde işletilen madenlerin bir kısmı enerji kaynağı olarak değerlendirilir. Bir kısmı da çeşitli sanayilerin hammaddesini oluşturur.

Buna göre, aşağıdaki madenlerden hangisi enerji kaynağı olarak değerlendirilir?

- A) Demir
- B) Taş kömürü
- C) Tuz
- D) Bakır

16.

Haritada yurdumuzdaki iklim koşullarına göre en yoğun yetiştiği bölümler verilen ürünler gösterilmiştir.

Türkiye'nin dış satımında (ihraç ettiğimiz) en büyük paya sahip ürünlerden ilk üç sırayı alanlar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Buğday - çay - tütün
- B) Pirinç - tütün - buğday
- C) Pamuk - fındık - tütün
- D) Mercimek - Ayçiçeği - buğday

17. Aşağıdakilerden hangisi doğal çevrenin insan yaşayışı üzerinde etkili olduğuna bir örnektir?

- A) Kentlerde toplu konutların yapılması
- B) Sanayi kentlerinde nüfus yoğunluğunun artması
- C) Karadeniz bölgesinin kırsal kesimindeki evlerde ahşap yaşamın olması
- D) Doğu Anadolu'nun kentlerdeki konut büyüklüğünün farklılık göstermesi

18. Aşağıdakilerden hangisi çevre kirliliğinin göstergelerinden biri değildir?

- A) Toprakta tarım ilaçlarının birikmesi
- B) Sularda petrol atıklarının görülmesi
- C) Havadaki nem oranının artması
- D) Yağışlardaki asit oranının artması

19. Sayısal bilimlere ilgi duyan ve bu alanda başarı gösteren bir öğrenci ileride aşağıda yer alan mesleklerden hangisini yaparsa daha başarılı ve mutlu olur?

- A) Mühendislik
- B) Edebiyat öğretmenliği
- C) Psikolojik Danışmanlık
- D) Gazetecilik

20. Eleman aranıyor.

- Makine mühendisliği bölümünden mezun
- İngilizce bilen
- Seyahat engeli bulunmayan

Yukarıda iş ilanı ile aranan nitelikli kişinin aşağıdaki görevlerden hangisini yerine getirmesi beklenemez?

- A) Makine teknik tasarım
- B) Makine elemanları pazarlama
- C) Makina teknik tanıtım
- D) Makine muhasebe elemanı

21. Aşağıdakilerden hangisi bir kişinin mesleğini seçerken öncelikle dikkat etmesi gereken özelliklerden biridir?

- A) İlgili ve yeteneği
- B) Mesleğin ekonomik getirisi
- C) Ailesinin isteği
- D) Babasının mesleği

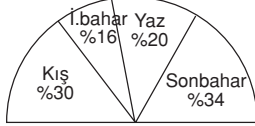
1. D	4. B	7. B	10. A	13. A	16. C	19. A
2. A	5. D	8. C	11. B	14. C	17. C	20. D
3. C	6. A	9. D	12. D	15. B	18. C	21. A

Tarih:...../...../200..... • Doğru:..... • Yanlış: • Net:

KONU TARAMA TESTİ 3 – 2

15

1.

Yağışın mevsimlere dağılışı verilen iklimin etkili olduğu bölgede aşağıdaki ekonomik faaliyetlerden hangisi görülmez?

- A) Ormana dayalı sanayi kolları
- B) Balıkçılık
- C) Pamuklu dokuma
- D) Metalurji sanayi

2. Türkiye'nin enerji ihtiyacının %60'ı tükenbilir enerji kaynaklarından karşılanır.

Bu durumun nedeni aşağıdakilerden hangisi değildir?

- A) Linyit yataklarının her bölgede bulunması
- B) Linyit rezervlerimizin çok olması
- C) Türkiye'nin baraj yapım maliyetinin yüksek olması
- D) Termik santral yapım maliyetinin yüksek olması

3.

Yukarıda Türkiye haritası üzerinde iki farklı tarım ürününün yetiştirildiği alanlar gösterilmiştir.

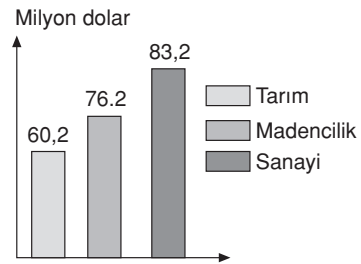
Tarım ürünlerinin yetiştirildiği bölgeler dikkate alındığında bu ürünlerin doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

+	•
A) Ayçiçeği	Pamuk
B) Buğday	Tütün
C) Mısır	Zeytin
D) Zeytin	Mercimek

4. Türkiye'de çimento, gıda, tekstil ve inşaat sektörlerinin diğer sektörlerle göre daha gelişmiş olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanamaz?

- A) Yüksek teknoloji istememeleri
- B) Yatırım maliyetlerinin düşük olması
- C) Hammadde kaynaklarının bol olması
- D) Kalifiye elemanın ülkemizde çok olması

5.

Yukarıdaki grafik 1996 yılına ait ülkemizin dış alımında sektörel dağılıma aittir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Tarım ve madencilik dış alım toplamı sanayiden azdır.
- B) En az dış alım tarım sektöründedir.
- C) Madencilik dış alımı sanayiden azdır.
- D) Tarım dış alımı madencilik dış alımının yarısından fazladır.

6. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) tamamlandığında bölgenin koşulları büyük ölçüde değişecektir.

Aşağıdakilerden hangisi bu değişiklikler kapsamında yer almaz?

- A) Nadasa ayrılan topraklar azalacak
- B) Bölge dışına göç azalacak
- C) Mera alanları genişleyecek
- D) Tarımsal verim artacak

7. Ülkemizin coğrafi konumu ve iklim özelliklerine bağlı olarak aşağıdaki bölgelerin hangisinde güneş enerjisinden daha fazla yararlanılır?

- A) Marmara B) Karadeniz
C) Akdeniz D) Doğu Anadolu

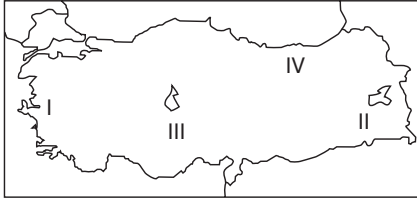
8. Aşağıdakilerin hangisi ekonomiye yön veren kuruluşlardan değildir?

- A) Üniversiteler B) Bankalar
C) Borsalar D) Ticaret odaları

9. Aşağıdakilerin hangisi ormanların ülkemize sağladığı yararlar arasında yer almaz?

- A) Erozyonu önler.
B) Yağış miktarını artırır.
C) Kağıt sanayisine hammadde sağlar.
D) Yakacak ihtiyacını karşılar.

10.

Yukarıdaki haritada işaretli alanların hangisi orman bakımından diğerlerinden daha zengindir?

- A) I B) II C) III D) IV

11. Ormanlarımızın dağılışı bölgelere göre farklılık göstermektedir.

Bölgeler arasındaki hangi farklılık bu durumun temel nedenidir?

- A) Toprak özellikleri B) Sıcaklık
C) Rüzgar şiddeti D) Yağış

12. Çay ülkemizde sadece Doğu Karadeniz bölümünde yetiştirilir.

Bu bilgiye göre çay ile ilgili aşağıdakilerin hangisi söylenebilir?

- A) Şiddetli soğuklara dayanıklıdır.
B) Her mevsim yağış ister.
C) Yaz kuraklığı ister.
D) Kireçli ve tuzlu topraklarda yetişir.

13. Devlet vatandaşlara yol, köprü, hastahane gibi hizmetleri götürmek için vergi alır. Bunlardan biri de gelir vergisidir.

Aşağıdakilerden hangisi gelir vergisidir?

- A) Kişilerin kazançlarına göre alınan vergiler
B) Vatandaşlardan her alış veriş sırasında alınan vergiler
C) Altı aylık sürelerle vatandaşlardan alınan vergiler
D) Kişilerin sahip olduğu emlaklardan alınan vergiler

14. Bazı göllerin suları tatlı, bazıları tuzludur.

Bazı göllerinin sularının tuzlu, olmasının temel nedeni aşağıdakilerin hangisidir?

- A) Sularını dışarı gönderememesi
B) Göl seviyesinin yüksek olması
C) Kar sularıyla beslenmesi
D) Bol yağışlı bir bölgede bulunması

15. Bir ülkenin gelişmişliği aşağıdakilerin hangisiyle açıklanır?

- A) Geniş orman alanlarına sahip olması
B) Nüfusun büyük bir bölümünün tarımda çalışıyor olması
C) Nüfus artış hızının fazla olması
D) Sanayi faaliyetlerinin gelişmiş olması

16. Aşağıdakilerin hangisi doğal kaynakların aşırı kullanımının sonuçlarından biri değildir?

- A) Hava kirliliği
- B) Bazı hayvan ve bitki türlerinin yok olması
- C) Hızlı nüfus artışı
- D) Yeraltı sularının kirlenmesi

17. I. Yoğun kentleşme

- II. Fosil yakıt kullanımı
- III. Aşırı gübre kullanımı

Yukarıda verilen bilgilerin hangisi ya da hangileri hava kirliliğine yol açan etmenler arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

18. Aşağıdakilerin hangisi çevre kirliliğini önlemek için yapılması gerekenler arasında yer almaz?

- A) Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması
- B) Fabrika bacalarına filtre takılması
- C) Tarım alanlarının genişletilmesi
- D) Doğal kaynaklarının bilinçsiz tüketiminin engellenmesi

19. Aşağıdakilerin hangisi "nitelikli insan" ın özelliklerinden biri değildir?

- A) Birçok işten anlayan
- B) Mesleğinde uzmanlaşmış ve işini seven
- C) Zamandan ve enerjiden tasarruf eden
- D) Çalışkan, yeniliklere açık, tecrübeli olan

20. Aşağıdakilerin hangisi işyerinde nitelikli insan çalıştırmayı düşünen bir işverenin hedefleri arasında yer almaz?

- A) Zamandan ve enerjiden tasarruf etmek
- B) Daha kaliteli ürün üretmek
- C) Kısa sürede başarı sağlamak
- D) Daha çok sayıda işçi çalıştırmak

21. Bir kişi meslek seçerken aşağıdakilerin hangisine daha çok önem vermelidir?

- A) Baba mesleği olmasına
- B) Çok para kazandırmasına
- C) İlgi ve yeteneğine uygun olmasına
- D) Arkadaşlarının tercih ettiği bir meslek olması

22. Demet arkadaşlarının sorunlarını dinlemeyi ve onların sorunlarına çözüm bulmayı seven bir öğrencidir.

Buna göre, Demet'in kişiliğine en uygun meslek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muhasebeci
- B) Mühendis
- C) Psikolog
- D) Tarihçi

23. Gereksiz yere para, emek ve zaman harcanmasına israf denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi israfın yaygınlaşması sonucunda ortaya çıkan bir durum değildir?

- A) Milli servetin boş yere harcanması
- B) Çalışmanın önemini anlamayan bireylerin yetişmesi
- C) Toplumda bireyler arası dayanışmanın artması
- D) İhtiyaç sahiplerinin durumlarının anlaşılabilmesi

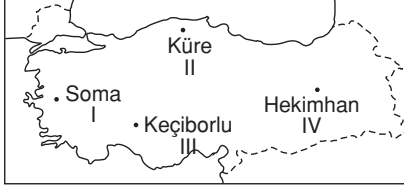
1. C	4. D	7. C	10. D	13. A	16. C	19. A	22. C
2. A	5. A	8. A	11. D	14. A	17. B	20. D	23. C
3. A	6. C	9. D	12. B	15. D	18. C	21. C	

Tarih:...../...../200..... • Doğru:..... • Yanlış: • Net:

KONU TARAMA TESTİ 3 - 3

16

1.

Haritada yurdumuzda çıkarılan yerleri gösterilen madenler aşağıdakilerden hangisinde doğru sıralanmıştır?

I	II	III	IV
A) Demir	Bakır	Linyit	Kükürt
B) Krom	Manganez	Demir	Linyit
C) Kükürt	Demir	Linyit	Krom
D) Linyit	Bakır	Kükürt	Demir

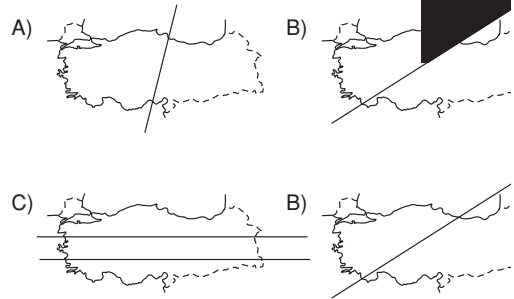
2. – Batı Karadeniz'de orman ürünleri sanayi gelişmiştir.
- İç bölgelerde şeker fabrikaları yaygındır.
- Rize çevresinde çay işletmeleri yaygındır.

Yukarıda bazı endüstri kollarının ülkemizde en fazla geliştiği yerler verilmiştir.

Bu yerlerin özellikleri ve endüstri kolları birlikte değerlendirildiğinde endüstri kolları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Enerji kaynakları yakındır.
- B) Hammaddeye yakındır.
- C) Sermayenin fazla olduğu yerlere yakındır.
- D) Büyük kentlere yakındır.

3. Türkiye'deki orman dağılımı dikkate alındığında aşağıdaki taralı bölgelerden hangisinde ormanlar daha geniş yer kaplar?

4. Aşağıda verilen bölüm-endüstri kolu eş-lemelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Batı Karadeniz - Maden işleme
- B) Konya - Gıda
- C) Adana - Dokuma
- D) İçbatı Anadolu - Petrokimya

5. Ülkemizde ısıtma amacıyla kullanılan enerji- de son yıllarda linyit ve taşkömürünün yerini doğalgazın aldığı görülmektedir.

Doğalgaz kullanımının giderek yaygınlaş- masında aşağıdakilerden hangisinin etki- si daha fazladır?

- A) Maliyetinin düşük olması
- B) Hava kirliliğini azaltması
- C) Doğalgaz rezervlerinin zengin olması
- D) Dağıtımının daha kolay olması

6.

Haritada çıkarıldığı yerden işlenmek üze- re götürüldüğü yerler gösterilen maden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demir
- B) Bakır
- C) Krom
- D) Linyit

7. Yurdumuzun önemli bir gelir kaynağı da turizmdir.

Aşağıda turistik yerlerimiz ve bulundukları iller eşleştirilmiştir. Bunlardan hangisi yanlıştır?

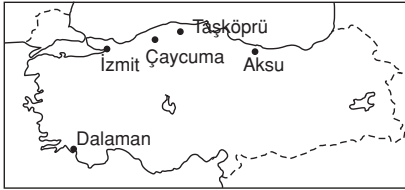
- A) Pamukkale Travertenleri - Denizli
B) Mevlana Müzesi - Konya
C) Karain Mağarası - Antalya
D) Yedi Göller Milli Parkı - Zonguldak

8. Jeotermal enerji, yer altından çıkan buharın elektrik enerjisi üretiminde kullanılması; temiz enerji elde etmenin yollarından biridir.

Aşağıdaki santrallerimizden hangisi jeotermal enerji ile çalışır?

- A) Sarayköy B) Yatağan
C) Afşin-Elbistan D) Keban

9.

Haritada bir endüstri kolunun Türkiye'de tesislerinin bazıları gösterilmiştir.

Bu tesisler hangi endüstri koluna aittir?

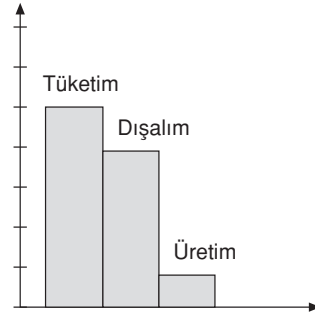
- A) Sigara B) Kağıt
C) Dokuma D) Seramik

10. Aşağıda bazı madenlerin işlendikleri yerler verilmiştir.

Bu eşlemelerden hangisi doğru değildir?

- A) Bor - Susurluk
B) Krom - Antalya
C) Petrol - Batman
D) Bakır - Samsun

11.

Yukarıdaki grafikte ülkemizin petrol ile ilgili tüketim, dışalım ve üretim miktarları verilmiştir.

Buna göre; aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

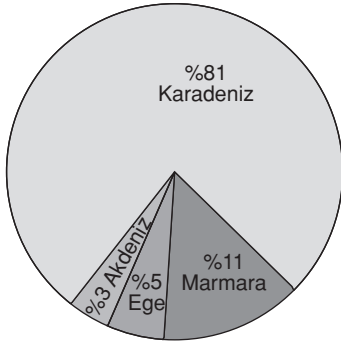
- A) Üretimle sağlanan petrol, tüketimin yarısı kadardır.
B) Dış alım ve üretim Türkiye'nin petrol ihtiyacını ifade eder.
C) Üretilen petrol dışardan alınan petrolün yarısından azdır.
D) Dış alımla sağlanan petrol üretimden çoktur.

12. Rezervi fazla olan bazı linyit havzalarında termik santraller kurularak elektrik enerjisi elde edilmektedir.

Aşağıdakilerden hangisinde termik santral yoktur?

- A) Keban B) Afşin-Elbistan
C) Soma D) Yatağan

13.

Yukarıdaki grafikte Türkiye'de balıkçılığın bölgelere göre dağılımı yüzde olarak gösterilmiştir.

Karadeniz Bölgesi'nde balıkçılığın fazla yapılmasında;

- I. Tarım alanlarının dar olması
- II. İklimin ılıman olması
- III. Geçim kaynaklarının sınırlı olması
- IV. Kırsal nüfusun fazla olması

gibi faktörlerden hangisi ya da hangileri etkilidir?

- A) Yalnız I
- B) II ve IV
- C) II ve III
- D) I ve III

14. I. Karayolları
II. Demiryolları
III. Denizyolları
IV. Havayolları

Yukarıdaki ulaştırma sistemlerinden hangisi Türkiye'de kendini en az yenileyen gelişim hızı en yavaş olan ulaştırma sistemidir?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.

15. Ülkemizin İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde meyve üretimi az ve istikrarsızdır.

Meyve üretimindeki verim düşüklüğü ve istikrarsızlık daha çok aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Çiçeklenme dönemindeki don olayları
- B) Sulanan alanların yetersizliği
- C) Yazların kurak geçmesi
- D) İlkbahar yağışlarının fazlalığı

16. – Sadece insanların ölümüne değil, ülkelerin ekonomisinin çökmesine de yol açar, insanlar arasında en haksız ilişkidir.
- Temel ihtiyaç maddelerinde görülen kıtlık sonucu ortaya çıkar.
 - Beslenmede, enerji kullanımında ve para harcamada aşırıya kaçmaktır.

Yukarıda verilen durumların açıklaması aşağıdakilerden hangisine doğru olarak sıralanmıştır?

- A) Savaş – Dayanışma – Hoşgörü
- B) Savaş – Açlık – İsrar
- C) Cesaretlilik – İsrar – Hayırseverlik
- D) Cimrilik – Hoşgörü – Dayanışma

17. Aşağıdakilerden hangisi kalifiye eleman tanımına uymaktadır?

- A) Her işi yapabilen kişi
- B) Belli bir alanda kendini yeterince geliştiren kişi
- C) Çocukluğundan beri aynı işi yapan kişi
- D) İşinde çok eleman çalıştıran kişi

18. Türkiye'de işsizlik sorununun ortaya çıkması aşağıdakilerden hangisiyle daha fazla ilgilidir?

- A) Yeterli sayıda okul açılmaması
- B) Nüfusun büyük bir hızla artması
- C) Tarım ürünlerinin değer kaybetmesi
- D) Eğitim problemlerinin yaygınlaşması

1. D	3. B	5. B	7. D	9. B	11. A	13. D	15. A	17. B
2. B	4. D	6. A	8. A	10. A	12. A	14. B	16. B	18. B

Tarih:...../...../200..... • Doğru:..... • Yanlış: • Net:

KONU TARAMA TESTİ 3 – 4

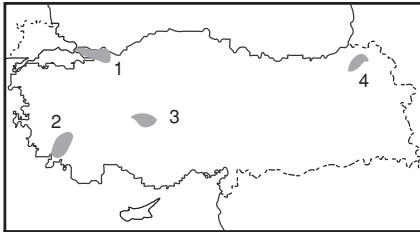
17

1. Bir yerde sanayinin kurulması ve gelişmesi bazı faktörlere bağlıdır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’de bir bölgede sanayi kurulması için gerekli şartlardan biri değildir?

- A) Sermaye B) Enerji
C) Ulaşım D) İş gücü

2. Aşağıdaki haritada bazı yörelerimiz numaralandırılmıştır.

Buna göre, haritadaki numaralandırılmış yerlerden hangisinde etkili olan ekonomik faaliyet yanlış olarak verilmiştir?

- A) 1. Bölge – Madencilik
B) 2. Bölge – Turizm
C) 3. Bölge – Tarım
D) 4. Bölge – Hayvancılık

3. Ülkemizde bulunan yeraltı kaynaklarının bazıları birçok farklı yerde çıkarılırken, bazıları ise sadece belli bir bölgede sınırlı alanlarda çıkarılmaktadır.

Buna göre, aşağıdaki yeraltı kaynaklarından hangisi daha yaygın olarak çıkarılır?

- A) Taşkömürü B) Petrol
C) Linyit D) Alüminyum

4. Bir yerde endüstri tesisi kurulurken bazı özellikler aranır. Bu özelliklerden biri de hammadde kaynağına yakınlıktır.

Buna göre aşağıda verilen bölge – endüstri eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) İç Anadolu – Unlu gıda
B) Doğu Anadolu – Et kombinası
C) Güneydoğu Anadolu- Kâğıt
D) Akdeniz – Pamuklu dokuma

5. Türkiye’de tarımı etkileyen şartlar sıralanırsa aşağıdakilerden hangileri bu sıralamada etkili olan faktörlerden değildir?

- I. Toprak bakımı
II. Sulama
III. Taban fiyatı uygulamasının sorunları
IV. Aynı ürünlerin birçok bölgemizde yetiştirilmesi
V. Gübreleme
VI. Tohum ıslahı
VII. Makineleşme
VIII. Pazarlama

- A) III ve IV B) VII ve VIII
C) I, II ve VII D) V, VI ve VII

6. Türkiye beslenen hayvan sayısı bakımından Avrupa’da ilk sırada yer almasına rağmen hayvan başına elde edilen verim düşüktür.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun bir nedeni değildir?

- A) Kaliteli yem kullanılmaması
B) Hayvan ıslahının yetersiz olması
C) Erken kesim yapılması
D) Tarıma daha çok önem verilmesi

7. Türkiye linyit kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Buna rağmen, enerji üretiminde daha çok su gücünden faydalanılmakta ve hidroelektrik santrallerinin sayısı giderek artmaktadır.

Elektrik enerjisi üretiminde, termik santraller yerine hidroelektrik santrallere daha fazla önem verilmesinin nedenleri arasında, aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Çevre kirliliğine yol açmaması
- B) Bitmez tükenmez bir enerji kaynağı olması
- C) Kapladığı alanın daha dar olması
- D) Barajlardan başka amaçlarla da faydalanılması

8. Ülkemizde;

- Un ve unlu mamuller
- Şeker
- Pamuklu dokuma
- Sigara
- Konserve

gibi endüstri kollarının daha çok gelişmiş olması Türkiye endüstrisinde aşağıdakilerden hangisini göstermektedir?

- A) Hammaddenin tarıma dayalı olduğunu
- B) Dışarıya daha çok tarım ürünü sattığını
- C) Bu alanlardaki yatırımların daha karlı olduğunu
- D) İç piyasada bu ürünlerin daha çok tüketildiğini

9. Alper'in yaşadığı ilde ormanlık alanlar tarım alanı haline getirilmekte ve sanayi kuruluşları şehir merkezleri içinde yer almaktadır. Ayrıca bu sanayi kuruluşları yeterince arıtma önlemi almamaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun sonuçları arasında yer almaz?

- A) Erozyon olaylarının görülmesi
- B) Doğal çevrenin kirlenmesi
- C) Nüfus miktarının azalması
- D) Bazı bitki ve hayvan türlerinin yok olması

10. I. Muğla – Yatağan

II. Kütahya – Seyitömer

III. İzmir - Tunçbilek

IV. Maraş – Afşin – Elbistan

Yukarıda Linyit ile çalışan termik santralleri illeri ile birlikte verilmiştir.

Bu eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

11. Türkiye'de ekim alanı ve üretimi en fazla olan tarım ürünleri tahıllardır. Ülkemizde tarıma ayrılan toprakların % 56'sında tahıl tarımı yapılmaktadır.

Buna göre, ülkemizde tahıl tarımının fazla yapılmasının nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) İklimin tahıl tarımına elverişli olması
- B) Fazla gelir getirmesi
- C) Üretim alanlarının geniş olması
- D) Tahıl tüketiminin fazla olması

12. Türkiye'de iklim şartlarının yıllara göre gösterdiği dalgalanmalar, aşağıdaki üretim türlerinden hangisinden sağlanan verimde azalmalara yol açar?

- A) Balıkçılık
- B) Ahır hayvancılığı
- C) Mera hayvancılığı
- D) Kümes hayvancılığı

13. I. İklim çeşitliliği

II. Nüfus yoğunluğu

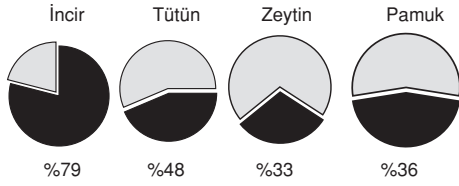
III. Ürün çeşitliliği

IV. Milli gelirin azalması

Yukarıdakilerden hangisi, ülkemizde iç ticaret canlılığını artırıcı bir etken değildir?

- A) I B) II C) III D) IV

14.

Yukarıdaki grafikte bir coğrafi bölgemizin başlıca tarım ürünlerinin Türkiye toplam üretimindeki payları gösterilmiştir.

Verilen bilgilere bakılarak bu bölgemiz için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yağ sanayisi gelişmiştir.
- B) Akdeniz iklimi etkilidir.
- C) Dokuma endüstrisi gelişmiştir.
- D) Yağış rejimi düzenlidir.

15. Türkiye turuna çıkan bir grup turist takip ettikleri yol boyunca sırasıyla zeytin ağaçlarına, buğday tarlalarına, gür ormanlara ve geniş otlaklara rastlamışlardır.

Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi kafilenin izlediği bölgeleri sırasıyla gösterir?

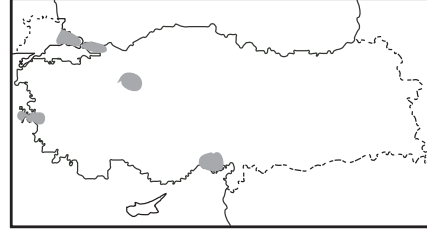
- A) Akdeniz – Marmara – Karadeniz – İç Anadolu
- B) Ege – İç Anadolu – Karadeniz – Doğu Anadolu
- C) Marmara – İç Anadolu – Karadeniz – Akdeniz
- D) Akdeniz – Ege – Marmara – Karadeniz

16. Eğitim, bireylerin topluma uyumlarını sağlamak için gerçekleştiren etkinliklerin tümüdür.

Aşağıdakilerden hangisi eğitimle, ulaşmak istenilen amaçlardan biri değildir?

- A) Bireyin topluma uyumun sağlamak
- B) Bireyin olumlu davranışlar geliştirmesine sağlamak
- C) Bireyin dengeli kişiliğe sahip olmasına sağlamak
- D) Bireyin hangi siyasi düşüncede olması gerektiğini belirlemek

17.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki Türkiye haritasında verilen taralı alanların ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Sanayinin gelişmiş olması
- B) Ulaşımın az gelişmiş olması
- C) Dışarıdan göç almaları
- D) Ticaretin gelişmiş olması

18. Savurganlık, islam dini açısından günahtır. Savurganlık yapanlar toplum tarafından sevilmezler.

Aşağıdakilerden hangisini gösteren kişi savurganlık yapmış olmaz?

- A) Bütçesine uygun olmadığı halde borç parayla araba alan kimse
- B) OKS sınavına hazırlanan bir öğrencinin her branşın kitabından alması
- C) Eskimediği halde ayakkabı alan öğrenci
- D) Geçen yıl az giydiği kazakları atıp yenisini alan kimse

19. Küresel ısınma tehdidi ülkemizde aşağıdakilerden hangisindeki tasarrufu daha zorunlu hale getirmektedir?

- A) Su
- B) Elektrik Enerjisi
- C) Kömür Enerjisi
- D) Petrol Enerjisi

1. D 3. C 5. A 7. C 9. C 11. B 13. D 15. B 17. B 19. A
2. A 4. C 6. D 8. A 10. C 12. C 14. D 16. D 18. B

Tarih:...../...../200..... • Doğru:..... • Yanlış: • Net: